

Prosodic Influence on the Text Syntax of Lamentations (Ph.D thesis VU), Amsterdam 2019

Samenvatting

Deze studie is gericht op het bestuderen van de interactie tussen prosodische structuur en tekst-syntactische structuur in Bijbels Hebreeuwse poëzie, in de hoop dat dit een completer beeld zal opleveren van wat er 'gebeurt' in deze teksten. Om praktische redenen moest zij beperkt worden tot de syntactische kant van de zaak. Zij heeft als centrale vraag, in hoeverre, en op wat voor manier, een (tekst-)syntactische analyse van Bijbels Hebreeuwse poëzie notie moet nemen van prosodische invloed op de (tekst-)syntaxis, om recht te kunnen doen aan de linguïstische realiteit in deze teksten.

Positiebepaling binnen het onderzoeksveld Deel I bood een overzicht van een aantal literaire en syntactische benaderingen van deze teksten. Daaruit bleek, dat met name literaire benaderingen met een 'sterk' regelsysteem (met strikte en formele regels voor het afbakenen van cola, versregels en strofen) mogelijkheden bieden voor interactie met syntactisch onderzoek. Ook bleek uit het overzicht, dat de twee benaderingstypen geneigd zijn, zich op hun eigen domein te concentreren. Dit is op zich redelijk, omdat het prosodische en het syntactische systeem wezenlijk twee verschillende systemen vormen. Idealiter zou elk van beide in zijn eigen termen onderzocht moeten worden, waarna hun interactie kan worden bestudeerd. In de praktijk blijken de twee systemen elkaar echter zodanig te beïnvloeden, dat noch een puur prosodische, noch een puur syntactische analyse volledig recht kan doen aan de tekst.

(Text-)syntactisch onderzoek In Deel II werd deze wederzijdse beïnvloeding bestudeerd aan de syntactische kant, waarbij prosodische verschijnselen in kaart werden gebracht die de syntactische structuur beïnvloeden. Hierbij maakte de auteur een tekst-syntactische zinshierarchie van het boek Klaagliederen. Hij gebruikte daarvoor de standaard gereedschappen van het ETCBC, maar had daarbij bijzondere aandacht voor prosodische verschijnselen. De hierarchie werd vervolgens bestudeerd en geannoteerd, en door experimentele programma's formeel beschreven. Dit proces was iteratief: de formele beschrijvingen en de annotaties leidden soms tot nieuwe inzichten, die weer tot correcties van de hierarchie leidden, die dan weer beschreven werden, enz. Uit dit onderzoek kwamen de volgende observaties naar boven:

- De grenzen van cola, versregel en strofe hebben een duidelijke invloed op zinsrelaties op korte afstanden. Vaak groeperen prosodische eenheden de zinnen anders dan hun syntaxis zou suggereren.
- Een acrostichon kan soms syntactisch onverwachte woordvolgorde veroorzaken. Met name de (tekst-)syntaxis in acrostische zinnen van *we*-strofen wordt sterk beïnvloed.
- Verwijzingen naar participanten vormen heel eigen structuren, die vaak wel, maar soms ook niet, convergeren met syntactische.
- Puur prosodisch gemotiveerde variatie in woordvolgorde in B-cola is zeldzaam in Klaagliederen, maar komt wel voor. Hetzelfde geldt voor puur prosodisch gemotiveerde overgangen van *qatal* naar *yiqtol*.

- Enkele gevallen van precatief *qatal* lijken aanwijsbaar in Klaagliederen; strikte formele voorwaarden daarvoor werden voorgesteld.

Voorstel voor een benadering In Deel III werden de volgende aanpassingen aan de (tekst-) syntactische procedures voorgesteld:

- Prosodische eenheden moeten worden meegenomen in de de syntactische procedures, in elk geval colon, versregel en strofe.
- Argumenten en beschrijvingen moeten worden uitgesplitst in drie categorieën: syntaxis, participantendomeinen en prosodie, zodat hun onderlinge interactie ordelijker en preciezer onderzocht kan worden.
- De bestaande procedures moeten worden uitgebreid om argumenten en observaties uit deze drie categorieën te kunnen gebruiken. De experimentele beschrijvingsprogramma's die gebruikt werden voor het maken van de hiërarchieën vormden een proefproject hiervoor.

Omvattende analyse Tenslotte werd een eerste voorbeeld gegeven van wat een omvattende syntactisch-prosodische benadering zou kunnen opleveren. Hierin werd getoond, hoe het betoog van Klaaglied 3 bepaald wordt juist door de interactie van syntactische en prosodische structuur.

Proefproject In de appendix werd een proefproject, een computerimplementatie van de voorgestelde uitgebreide benadering, meer in detail gepresenteerd. Deze implementatie moet verder ontwikkeld worden, maar blijkt nu al mogelijkheden te bieden linguïstische observaties, zowel syntactische als prosodische, aanzienlijk uit te breiden.